

Çarpık Kentleşmenin Bedelini Ödüyoruz

TMMOB, 22 Ağustos 2020 tarihinde Giresun'da yaşanan 10 yurttaşımızın hayatını kaybettiği ve 5 yurttaşımızın ise hâlâ kayıp olduğu sel felaketine ilişkin açıklama yaparak, çarpık kentleşme sonucu yapılaşmaya açılan dere yataklarının doğal haline dönüştürülerek, tekrar yapılaşmaması için Anayasal korumaya alınmasını önerildi.

TMMOB Yönetim Kurulu tarafından gerçekleştirilen basın açıklamasında, bilimsel çalışmaların ülkemizin de içinde yer aldığı Doğu Akdeniz Havzası'nın iklim değişikliğine karşı en duyarlı alanlar arasında bulunduğunu gösterdiğine işaret edilerek, şu bilgilere yer verildi:

“İklim Değişikliğinin 2 temel göstergesi sıcaklık ve yağıştır. Bölgesel olarak farklılıklar gösterse de küresel ölçekte artması öngörülen sıcaklıkların yanı sıra, yağışlarda da düzensizliklerin yaşanması beklenmektedir. Türkiye yıllık ortalama sıcaklıklarının 2000’li yıllardan itibaren ortalamaların üzerinde gerçekleştiği bilinmektedir. Yaşanan en sıcak yıllar bu dönemde gerçekleşmiştir. Yağışlarda yaşanacak düzensizlikler, kısa sürede yüksek miktarda yağış bırakan şiddetli hava olaylarının sıklıklarında artışlar şeklinde kendini göstermektedir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yıllık olarak hazırlanan meteorolojik karakterli ve doğa kaynaklı afetler raporlarına göre 2000’li yıllardan itibaren afet sayılarında

önemli artışlar yaşandığı belirtilmektedir. 2019 yılı verilerine göre şiddetli yağış ve seller, meteorolojik karakterli ve doğa kaynaklı afetlerin 3’te 1’inden fazlasını oluşturmaktadır.”

Açıklamada, sel felaketinin yaşandığı güne ilişkin veriler ise kamuoyuyla şöyle paylaşıldı:

“Meteoroloji Genel Müdürlüğü ölçümlerine göre, son 24 saatte Giresun şehir merkezinde 48.2 mm yağış gerçekleşirken, yüksek rakımlı yerleşim bölgelerinde 100 mm’yi aşan yağışlar ölçülmüştür. Bölgede ölçülen en yüksek yağışlar ise Yağıldere (136.2 mm) ve Çanakçı’da (120.6 mm) meydana gelmiştir.

Yerleşim merkezlerinde meydana gelen sellerinin gerçek nedeni, yere düşen yağış miktarından ziyade, düşen yağışın büyük bir bölümünün toprağa süzülmemesi sonucunda yüzey akışına geçmesidir. Özellikle yapılaşmanın, asfalt ve beton zeminlerin çok yoğun olduğu yerleşimlerde; düştüğü noktada 3-5 cm yüksekliğe sahip olan yağışlar, asfalt ve beton zemin üzerinde yüzey akışına geçerek daha alçak noktalara veya altgeçitlere ulaştığında metrelerce yüksekliğe erişerek sel ve taşkınlara neden olmaktadır.”

Afetlerin sıklığına işaret edilen açıklamada, şu uyarılara ve önerilere yer verildi:

“Özellikle son yıllarda yaşanan sel felaketlerinin temel nedenleri, iklim değişikliğinden ziyade, insan kaynaklı doğa tahribatları, yanlış su politikala-

rı ve HES’ler, plansız ve çarpık kentleşme, yetersiz altyapı ile merkezi ve yerel yönetimlerin kentleri rant politikalarına teslim etmesidir. Dereler üzerinde, birbirinin peşi sıra onlarca HES kurularak, doğal akış engellenmektedir. Dereler halkındır. Yanlış su yönetimi ve HES politikaları sonlandırılmalıdır.

Çarpık kentleşme sonucu, dere taşkın alanları ve dere yatakları yapılaşmaya açılmıştır. Dere yataklarının acilen rehabilite edilmesi, üzerindeki yapıların kaldırılması ve tekrar yapılaşmaya açılmaması için Anayasal korumaya alınması gerekmektedir.

Kentsel alanların büyük bölümü asfalt ve betonla kaplandığı için, düşen yağış toprak tarafından emilememekte ve doğrudan akışa geçmektedir. Beton ve asfalt ekonomisi terk edilerek, insan ve çevre merkezli yerleşim politikaları hayata geçirilmelidir.

Hızlı nüfus artışından dolayı kentlerimizin altyapısı yetersiz kalmaktadır. Özellikle büyük kentlerimizde bulunan birleşik kanalizasyon sistemleri aşırı yağışlarda yetersiz kalmaktadır. Büyükşehirler başta olmak üzere, tüm yerleşim birimlerinde ayrık sistem kanalizasyon altyapısı oluşturulması için yerel yönetimlere yeterli kaynak ayrılmalıdır.

Doğa katliamları devam ettikçe, yerleşim birimlerimiz rant politikalarına teslim edilerek beton ve asfalt yoğunluğu arttırıldıkça sel ve taşkınların olması kaçınılmazdır.”